

Inzichten van de VHP m.b.t. voorstellen tot wijzigingen in de Kieswetgeving voor Suriname

I. Achtergrond

Op 13 mei jl. heeft in het Perscentrum van het Kabinet van de President o.l.v. en de gewezen President van de Republiek Suriname, de heer J. Wijdenbosch een bespreking plaatsgevonden inzake de evaluatie van de Kieswetgeving. Op de bespreking werden de voorgestelde wijzigingen en aanvullingen zoals gedaan door politieke partijen en deskundigen middels een PowerPoint gepresenteerd.

N.B.

1. Het integraal verslag van bovengenoemde bespreking waarbij er op- en aanmerkingen zijn geplaatst is toegezegd maar nog niet ontvangen.
2. Op het voorstel van de VHP delegatie om eventueel nadere onderwerpen eveneens aan de orde te stellen, is positief gereageerd.

Deze nota waarin de inzichten van de VHP zijn vervat volgt de opbouw en nummering van de PowerPoint presentatie zoals werd gepresenteerd door mevrouw Tilon. Aan het einde zijn nog wat nadere voorstellen en opmerkingen opgenomen.

II. Technische wijzigingen deel 1

1. Digitaal stemmen

Deze aangelegenheid moet goed worden onderzocht voor wat betreft de bijdrage om de verkiezingen te verbeteren in termen van betrouwbaarheid, efficiëntie en kostenverlaging. Vooral het aspect van de betrouwbaarheid verdient aandacht. Zulks mede gelet op de internationale ontwikkelingen/gebeurtenissen in dit verband. Ook het aspect van de mogelijkheden van de technische voorziening en de training/voorlichting van de kiezers en de bij de verkiezing betrokken personen en instanties is van groot belang.

Enkele gebieden van aandacht bij een eventuele introductie:

- Landelijke haalbaarheid moeilijk door o.a. het ontbreken van de infrastructuur en de lage internetsnelheid. Er zullen ook veel trainingen nodig zijn.
- Veiligheidsproblemen. Beveiligde database die niet toegankelijk is voor hackers: Zelfs de VS heeft hier problemen mee.

- **Betrouwbaarheid.** Digitaal stemmen verstaat zich het best met een terugtrekkende overheid.

De VHP is geen tegenstander van digitaal stemmen maar vindt dat het primaire en centrale belang is: Vereenvoudig de verkiezingen en vergroot de betrouwbaarheid, en werk daarna aan digitaliseren.

Als het moment daar is, draai eerst een pilot simultaan met het bestaande systeem.

2. Stembussen

Behoud van het huidige systeem van metalen stembussen moet worden gehandhaafd. Zulks is vooral van belang i.v.m. de fraude-gevoeligheid. Ervaringen verkiezingen 2015 m.b.t. Paramaribo. Werk aan vergroting van de betrouwbaarheid en voorkom wat zich in 2015 in Paramaribo heeft voorgedaan.

Er zijn procedures die duidelijk zijn: Indien een stembus geopend wordt moet doorgeteld worden tot dat is afgerond totdat het laatste stembiljet is geteld.

Bepaal het aantal stembussen per bureau afhankelijk van het aantal te verwachten stemmen op dat bureau.

Behoud de bestaande bussen en werk aan beveiliging, grotere betrouwbaarheid en eerlijkheid van het systeem.

3. 1% regeling afschaffen

Deze regeling heeft geen aanwijsbare positieve zaken gebracht. Het jaagt de partijen alleen maar in grote kosten. De invoering van een waarborgsom verdient aanbeveling; dat heeft al bestaan bij de Kiesregeling 1948. Ook het lidmaatschap van meer dan 1 partij is niet verboden. Dit kan manipulatie in de hand werken.

Het doel, namelijk het voorkomen en ontmoedigen van versplintering, is goed maar de 1% regeling werkt niet. Zoek naar andere makkelijke criteria om het doel te bereiken. Een waarborgsom is een optie: Wie geen zetels heeft behaald raakt de waarborgsom kwijt. Dit is een objectieve maat en is makkelijk uitvoerbaar.

4. Stemrecht voor Surinamers in detentie

Detentie kan in verschillende vormen en rechtsgangen plaatsvinden. De uitvoering wordt onwerkbaar en het voorstel is onethisch; het wordt dus afgewezen. De argumentatie dat veroordeelden wel kandidaat mogen worden gesteld is eveneens onethisch. Indien de detentie na de kandidaatstelling plaatsvindt kan betrokkene wel worden gehandhaafd.

Deze aangelegenheid moet goed worden geformuleerd: soort delicten/soort/hogte straffen.

Onder detentie in dit geval verstaan: ‘Zij die onherroepelijk zijn veroordeeld op de dag van afsluiting van de kiezerslijst’.

5. DC geen voorzitter DR

Met de suggestie dat de DC geen voorzitter van de Districtsraad kan zijn kan worden meegegaan. Immers de DC is een benoemde functionaris, terwijl de Districtsraad een politiek orgaan is dat gekozen wordt.

N.B. Bij de behandeling in DNA bij de totstandkoming van de wet Regionale Organen is deze kwestie aan de orde geweest: Het zou een ‘tijdelijke’ voorziening zijn.

6. Wijzig ‘bestuur’ in ‘dagelijks bestuur’

Met de suggestie om ‘bestuur’ te wijzigen in ‘dagelijks bestuur van de politieke organisatie’ kan worden meegegaan.

III. Technische wijzigingen deel 2

7. Regionale verkiezingen – DNA verkiezingen scheiden

Nagegaan moet worden de redenen die hebben gegolden om deze genoemde verkiezingen gezamenlijk te houden. De twee belangrijke redenen zijn geweest:

- a. het stelsel van het bestuur van Suriname m.n. de verkiezing van de President en de Vice President in de Verenigende Volksvergadering in de 3^e ronde;
- b. het organisatorisch- en kostenaspect. Zulks zowel voor de Staat als de aan de verkiezing deelnemende politieke organisaties.

De VHP is voorstander om beide verkiezingen simultaan te blijven houden om hogergenoemde redenen. Aanbevolen wordt om de focus te vestigen op vergemakkelijking van de verkiezingen, bijvoorbeeld door op het blauwe formulier slechts 1 hokje te doen kleuren.

8. Apart Kiesregister

Het voorstel is om een apart orgaan in te stellen met duidelijke bevoegdheden. Van C.B.B. vragen/eisen om volledige medewerking/informatie en alles wat nodig is te verschaffen aan die autoriteit en burgers.

Wat wordt er precies mee bedoeld. Immers, reeds nu moet jaarlijks een aparte kiesregister worden gehouden door C.B.B. met de mogelijkheid tot controle door de burgers. Als bedoeld wordt een aparte organisatie, die met de zorg van het kiesregister in de meest ruime zin moet worden belast, kan daarmee

worden doorgegaan. Er wordt door het O.K.B. geklaagd over onvoldoende medewerking.

De huidige regeling waarin aan het O.K.B. m.b.t. het kiesregister taken zijn toebedeeld, wordt niet optimaal uitgevoerd. Klachten om informatie te verkrijgen zijn bekend, ook bij de politieke organisaties.

Wat wordt de status van het aparte orgaan, een Autoriteit? En wat wordt de relatie met het O.K.B. als het een onafhankelijk orgaan wordt?

De huidige aandacht (vanuit partijen) voor het Kiesregister is: 'Komt iemand (van mijn Partij) in het register voor? Maar niemand controleert bijvoorbeeld op namen van overledenen of geëmigreerden. (Iedereen controleert dus zijn belang, wie controleert de objectieve zuiverheid van het totale register).

Handhaaf CBB, dat is een objectieve instantie. Maar los de praktische problemen op zodat er een betrouwbaar en toegankelijk register is.

N.B.

Van alle eventueel in te stellen autoriteiten moet heldere geregeld zijn hoe de betrokkenheid van de politieke partijen zal zijn.

9. Stemrecht buitenlanders

Buitenlanders die langer dan 10 jaren in Suriname wonen, op RR niveau actief stemrecht geven.

Opmerkingen:

1. Indirecte invloed op DR resultaat.
2. Indirecte invloed op verkiezing van de President en de Vice President in de Verenigde Volksvergadering.
3. Andere besluiten Verenigde Volksvergadering, art. 181 G. W.

Vreemdelingen – ook zij die in ons land wonen – doen dat uit vrije wil en keuze, op grond van hun eigen overwegingen. Desondanks staan wij in principe niet afwijzend als het gaat om regionale verkiezingen. Een grondige nadere studie vooraf wordt aanbevolen, ook met betrekking tot de bepaling van de doelgroepen. Hierbij wordt bijzondere aandacht gevraagd voor mensen van Surinaamse origine.

N.B.

De VHP heeft zich in 1975 bij het tot stand komen van de Toescheidings-overeenkomst ingezet voor rechten van Surinaamse remigranten.

10. Stemmen uit het buitenland

Stemmen mogelijk maken voor Surinamers die zich op de dag van de verkiezing in het buitenland bevinden.

Dit is niet aan te bevelen: Het wordt een bron van onregelmatigheden. Verder heeft het een kostenaspect en vergt veel organisatie.

Bij hoge uitzondering kan overwogen worden om voor personeel werkzaam op buitenlandse posten en internationale organisaties en hen die aldaar geaccrediteerd zijn. Deze beperkte groep zou ook middels machtiging kunnen stemmen zoals dat geldt voor politie en militairen die op de dag van de verkiezingen vanwege dienst niet zelf kunnen stemmen. Zulks echter goed nader onderzoeken.

IV. Technische wijzigingen, deel 3

11. Ressort indeling verbeteren: Decreet Ressort- indeling

Zulks is wel nodig, ook los van het gegeven voorbeeld te weten Kwakoe Gron, district Sipaliwini i.p.v. Brokopondo. Opgemerkt wordt dat in dit geval het Decreet Districten-indeling moet worden gewijzigd.

Er zijn ressorten, waarvan de grenzen moeten worden gewijzigd, deels binnen het zelfde district. Bijvoorbeeld, de bewoners woonachtig in een bepaald ressort aan één bepaalde weg, vallen in 2 verschillende ressorten.

Alle ressorten moeten geëvalueerd worden. De criteria tot herindeling moeten vooraf duidelijk vast staan. Immers wijziging van grenzen kan invloed hebben op het aantal woonachtigen binnen een bepaald ressort met gevolgen voor het aantal RR leden van dat ressort. Dat is eveneens van invloed op de uitslag van een gehouden verkiezing.

12. Oproepingskaarten afschaffen

- a. Verwijzingsfunctie: op welk stembureau moet betrokkene stemmen
- b. Motiveringsfunctie: en wel naar de kiezers en politieke organisaties
- c. Initieert activiteiten en tot aanvulling van het kiesregister.

De kwestie van de organisatie/kosten van de uitreiking van de oproepingskaarten moet wel worden bekeken. Dat lijkt soms op een 'money making business'. Na overweging van de voor- en nadelen een evenwichtige beslissing nemen.

Handhaaf de oproepingskaart maar maak het systeem betrouwbaarder en efficiënter. Verbeter het toezicht op bezorging en de aankomst van de kaarten.

Voer een strenge evaluatie uit op de rechtmatigheid en doelmatigheid van de gemaakte kosten.

IV. Wijzigingen Kiessysteem (1)

1. Rechtstreekse verkiezing van de President

Zulks is een onderdeel van het Regeerstelsel, mede te nemen bij de integrale wijziging van de Grondwet. Nu prioriteit geven aan het Kiesstelsel.

2. Geen combinatie toestaan

Beantwoording van deze vraag afhankelijk te stellen van het uiteindelijke kiesstelsel. Bij een E.V. kiesstelsel voor alle volksvertegenwoordigende organen kan het wel in gunstige overweging worden genomen. Bij het meerderheidsstelsel niet; wel handhaven.

Onder het huidige districtenstelsel moet elke partij de vrijheid behouden om zowel afzonderlijk als in combinatie deel te nemen aan de verkiezingen.

3. Verkiezing van de District-Commissaris

Voorlopig niet aan te bevelen. Vide discussie gekozen burgemeester in Nederland.

4. Quota Systeem van vrouwen en/of minderheidsgroepen

Suriname is nog niet zover. Er zijn praktische bezwaren. Wat worden de criteria? Suriname kent geen 'minderheden', dat is een geïmporteerd begrip. Suriname is een multi-etnische en multiculturele samenleving.

5. Gemengde kiesstelsel/ landelijke E.V. stelsel

Hierop zal nader worden ingegaan en wel bij onderdeel V.

6. Aantal DNA-zetels evenredig aan het aantal inwoners per district

Hiermede wordt meegegaan. Geldt echter alleen bij een Districtenstelsel (huidig systeem). De bezwaren tegen het huidig stelsel zijn voldoende bekend:

- de onder- en overtoebedeling van zetels – bijvoorbeeld Paramaribo ongeveer 10.000 kiezers = 1 zetel: Coronie ongeveer 900 kiezers = 1 zetel.
- de kiezers in bevolkingsrijke en stedelijke gebieden hebben zeggenschap en invloed ingeleverd.

V. Technische wijzigingen kiessysteem (2)

7. Herziening bestaande regeling - herziening zetelverdeling

Regionaal niveau

Alleen DR niveau handhaven op 62 zetels (dus afschaffen RR niveau). Meer bevoegdheden aan de DR. Gaarne de argumenten aangeven, afhankelijk daarvan beslissen.

Nationaal niveau

Elk district krijgt 1 basis DNA zetel, 41 andere zetels volgens landelijke evenredigheid. Hieraan kleven dezelfde bezwaren als aan het huidig stelsel. Derhalve niet aan te bevelen.

8. Alleen landelijke E.V.

Een kiesstelsel moet een goede weerspiegeling geven van de bevolking en als rechtvaardigheid ervaren worden. De basisgedachten zijn 'rechtvaardigheid' en 'representativiteit'.

Wat in het huidige stelsel het meest steekt is de overwaardering en toebedeling van sommige districten en de onderwaardering van andere.

Een volledig EV stelsel kan als het meest rechtvaardige worden ervaren. Er zouden waarborgen moeten worden opgenomen om aan de bezwaren tegemoet te komen. Belangrijk bezwaar is de versplintering van kiezers over vele partijen. Internationaal is gangbaar het bepalen van een **kiesdrempel** (Duitsland) tegen versplintering. Hier moet wel aandacht worden gegeven aan het model van de toewijzing van restzetels t.w.:

- a. methode van de grootste overschotten (DR)
- b. methode van de grootste gemiddelden (DNA)

Hiermede hangt ook samen de schrapping van art. 61 lid 2 van de G.W. (woonplaatsbeginsel). In de praktijk kan het als 'de grote leugen' worden beschouwd.

Het vindt zijn oorsprong in de aversie tegen de toestand tot 1980 namelijk geen contact tussen de kiezers en de gekozenen. Er zijn vele personen die wel aan de veronderstelde objectieve criteria voldoen om kandidaat te zijn en binding met hun geboortedistrict hebben doch op grond van beroeps/ambt bezigheden genoodzaakt zijn buiten het desbetreffende district te wonen.

Het huidige woonplaatsbeginsel is belemmerend, er moet naar een andere manier gezocht worden om de binding met de districten te bestendigen.

Gekozen DNA leden vertegenwoordigen immers het totale volk en NIET hun district. De grotere betrokkenheid van districtsbewoners en hun invloed op het bestuur, zeker als het hun directe omgeving betreft, wordt beter gediend door RR en voortgang in decentralisatie van bestuur.

Een gemengd stelsel is bekend uit het verleden. Daar is ervaring mee.

De thans meest eenvoudige en begrijpelijke oplossing is behoud van het huidige districtenstelsel maar met periodieke evenredige herverdeling van de 51 zetels op basis van het aantal kiesgerechtigden per district.

Dit ook voor de RR van toepassing verklaren.

N.B.

1. Bedoeld artikel dient ook bij de handhaving van het huidig stelsel te worden geschrapt.

2. Lijstverbinding: gelet op de zeer ingewikkelde wijze van de toewijzing van de restzetels nadere studie vereist. Deze mogelijkheid geeft de ‘kleinere’ partijen die een lijstverbinding aangaan een grotere kans om een restzetel te bemachtigen dan de ‘grotere’ partijen. Er kunnen voorwaarden worden gesteld om versnippering te beperken t.w. slechts indien één zetel door één van de partijen wordt behaald, zal de lijstverbinding in werking treden.

9. Niet de lijstvolgorde hanteren maar de voorkeur door het aantal behaalde stemmen

Zulks wordt aanbevolen.

10. DNA kiessysteem voor RR

Zulks wordt aanbevolen.

VI Wijziging Kiessysteem (3)

11. Toewijzing RR

Percentage RR leden evenredig aan percentage behaalde stemmen door politieke organisaties. Eerst toewijzen aantal zetels aan politieke organisaties en dan verkozen verklaring naar rangorde van behaalde stemmen op de lijst.

Hiermede kan worden meegegaan.

12. Traditioneel gezag

Gaarne nader toelichting geven wat hiermee wordt bedoeld.

VII Nieuwe voorstellen

1. Instellen Verkiezingsautoriteit

Aan te bevelen. Nadere studie vereist o.a. naar samenstelling, taken en bevoegdheden. Model Zweden?

2. Wet financiering en subsidie politieke organisaties

Nadere studie vereist. Letten op specifieke Surinaamse omstandigheden.

3. Wet openbaarheid van bestuur

Is een dringende noodzaak.

VIII Andere voorstellen en opmerkingen

De voorstellen onder bullit 1,2, en 3 kunnen na studie in welwillende overweging worden genomen. Met betrekking tot het onder bullit 4 genoemde voorstel: ‘Komen tot een oplossing van de competitiestrijd tussen de verscheidene verkiezingsautoriteiten’ wordt aanbevolen om de regels, taken en bevoegdheden, et cetera duidelijk vast te leggen met een memorie van toelichting. En daarbij ook aandacht te geven aan het verwijderen van doublures van activiteiten.

Vooruitstrevende Hervormings-Partij - VHP
Paramaribo, 30 mei 2017